

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar, po pošti prejeman 1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 25. junija 1890.

Štev. 12.

Tretji shod

katoliško-političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem

bode

„pri Lavreju“ v Šmarjeti nad Velikovcem

na god sv. Petra in Pavla dné 29. junija ob 3. uri popoldne.

Četrty shod

za Šmohorski volilni okraj bode v gostilni

g. Janeza Šnabelja p. d. „pri Hrepcu“ v Zahomeu

dné 6. julija ob 3. uri popoldne.

Peti shod

bode

„pri Dürnwirthu“ v Št. Jakobu blizu Št. Petra pod Velikovcem

dné 13. julija ob 3. uri popoldne.

Na vseh treh shodih bo razgovor o prihodnjih volitvah za deželni zbor.

Vabimo vse slovenske volilce in rodoljube s prošnjo, da se omenjenih shodov polnoštevilno udeležiti blagovolijo.

Odbor

Volitve so razpisane

Visoko c. k. deželno predsedništvo je razpisalo volitve za koroški deželni zbor na sledeče dni:

Volilni možje iz kmetiskih občin bodo volili dné 20. avgusta t. l., mestjani in kupčijska zbornica dné 25. avgusta, graščaki pa dné 30. avgusta.

Prvotne volitve po občinah, kjer se izvolijo tisti možje, ki gredo poslance volit, bodo pa že prej. Č. gospode rodoljube prosimo, naj dan prvotne volitve volilem točno naznanijo, ker se rado zgodi, da marsikteri ne vedó za dan

in uro volitve; naše zaupne može in ude našega slovenskega katoliško-političnega in gospodarskega društva sploh pa prosimo, naj gredo od hiše do hiše, da volilce pregovorijo, da ob določenem času v obilnem številu k volitvi pridejo in da se potrudijo pogledati v zapisnike volilcev, so li vsi naši vpisani in ali ni kedo izpuščen. Vse drugo smo jim itak že povedali.

Slovinci! pomislite, da so nastopili za nas zelo resni časi: zdaj že ne gre več samo za našo slovensko besedo in za naše pravice, zdaj gre že za naše življenje, za naš obstanek! Nemško društvo „Südmark“ in druga nemška gospóda so začeli kupovati naša kmetiska posestva, da bi jih obesili svojim nemškim somišljenikom na vrat, nas Slovence pa čisto porinili iz dežele. Kedar zemlja ne bo več naša, potem v deželi tudi nobene pravice več nimamo!

Branimo se, dokler je še čas; podajmo si roke in pomagajmo si med seboj, da nobena pód slovenske zemlje ne pride več v tuje roke! Zbirajte se okoli našega slovenskega, katoliško-političnega in gospodarskega društva; ubogajte ga pri volitvah in vseh drugih rečeh ter pristopite vsi gospodarji k temu društvu, da postane močno in vas bo zamoglo braniti sedaj in v prihodnjosti!

Ne udajmo se! Živela vzajemnost!

Škofova beseda — volilem.*)

Brnski škof dr. F. S. Bauer so razglasili za prihodnje deželnozbornske volitve pastirski list, kterege so brali prejpreteklo nedeljo po vseh cerkvah Brnske škofije na Moravskem duhovniki svojim vernikom s prižnic; nekteri so celó poučevali o volitvah. Po navadnem uvodu se glasi pastirski list tako-le:

„Gledé volitev v moravski deželni zbor trudijo se različni svetovalci, da bi vas pridobili za to ali ono stran; poslušajte tudi svojega škofa, kteremu je zveličanje vaših duš izročeno in kteremu je to zelo pri srečju.“

Vse življenje človeka, notranje in zunanje, zasebno, družinsko in javno, in vse to, česar se loti in čemur se izogiba, je pod zakonom odgovornosti pred Bogom. Nihče ga ne more oprostiti tega zakona in tudi nihče zanj prevzeti te odgovornosti. To v polni meri velja tudi pri prihodnjih deželno-

*) Obče se je izrekla želja, da bi, gledé na prihodnje volitve, č. gg. duhovniki ta lepi in tudi za nas in naše razmere važni pastirski list Brnskega škofa ljudstvu razpravljali ali pa prečitali in ob enem naznanili dan in uro prvotne volitve.

zbornskih volitvah. Le-te v resnici zadevajo vest. Dobre volitve so velik blagoslov, slabe volitve pa velika nesreča.

Deželnemu zboru je skrbeti v gotovih mejah za blagor dežele. Blagor celote zлага se iz blagra posameznih vrst. Stanovniki se že radujejo primerne blagostanja, ako je z javnimi uredbami dobro preskrbljeno za njih potrebe, ako je njih imetek, gmotni in duševni, obvarovan škode in more razcvetati v službi celote.

To bode, dragi, naloga poslancev, ktere bodete volili. V njihovih rokah bode vaša prihodnost, bode skrb za vaš skupni prospeh, čast in spoštovanje drage domovine ter pogoji njene bodočnosti celih šest let. Vam se bode pa pri tem godilo dobro ali slabo, kakor se bodo izvršile volitve.

Vestno izpolnjevati to naročilo, odkazano deželnim zborom, je samo po sebi dosti težavna stvar in jo morejo zmagovati samo previdni, pošteni, s potrebnimi vednostmi prevedeni in izkušeni možje. V naši domovini pa, kjer treba poslancem pomiriti dvojni narod z največjo nepristranostjo in pravičnostjo, je ta stvar še bolj težavna.

Žal, da je bila tudi naša domovina, in to ne brez svoje krivde, v enem oziru zapletena v zmešnjave, in zlasti v zadnjem času polastile so se je sumljive osebe, ki se ne bojé nobenih sredstev, da zrabijo v svoje mreže nezadovoljne in kratkovidne ljudi in da bi več nalovili v kalni vodi.

Toda žalostneje še od teh prikazen bilo bi, ko bi opustili nádejo v boljšo bodočnost ter ostali malodušni in nedelavni, ker ugodni uspeh ni takoj na naši strani. Stvar naša je, kakor pravi sveti Pavel, da sadimo in zalivamo, rast pa dá Bog, neodtegujoč pomoči svoje onim, ki svojo dolžnost tudi spolnujejo. Ko vas bodo torej, dragi v Kristusu, prihodnje dni klicali k volilni usodi: vrlo volite in dobro!

Volite vrlo in ne dajte se od nikogar zadrževati v izvrševanju svoje pravice, ktera vam pripada. Nikdo naj ne reče: Saj moj glas nič ne izdá. Na vsakem glasu je ležeče in na tvojem, dragi kristijan, morda še največ. Tudi ne bodeš odgovoren za izid, temveč za to, ali si spolnoval dolžnost svojo. Dobra stvar je vselej vredna tvojega truda. A tudi ta izgovor te ne oprošča tvoje volilne dolžnosti, da si vsled tega nakopavaš sovraštvo. Čislaš li bolj naklonjenost neprijateljev dobre stvari, se ji že naprej odpoveduješ in jo izdajaš; prijatelj pa, ki ovira tvojo dobro pravico, ne more biti tvoj odkritosrčen prijatelj. Da, celó z znatno škodo ne smel bi se pustiti odvrniti od izpolnjanja svoje volilne pravice.

Volite torej, predragi, vrlo, toda volite tudi dobro, to je: volite prave može! Kdor ne veruje v Boga in sodbo božjo, tega ne volite; on je slep in ne vé, kaj vam je v resnici koristno.

Kdor je sovražnik matere vaše, svete katoliške cerkve, in hvali, kar ona zametuje, in izpodbada to storiti, kar prepoveduje ona, tega ne volite; on nikakor ne more biti zaupnik katoliških volilcev.

Kdor ne stoji zvesto na strani cesarja in domovine, temuč izdajsko škili za državne meje, tega ne volite; mogel bi izdati tudi vas.

Kdor vašim otrokom v šoli ne privoščí podlag vaše svete vere, tega ne volite; bil bi slab graditelj njih in vašega blagostanja.

Kdor krati svojemu soobčanu pravico, ker je ta druge národnosti, tega ne volite; on ni porok, da bode v obče branil pravico.

Kdor na svojem domu slabo gospodari in ga nima v redu, tega ne volite; gospodaril bo tudi slabo z občnim blagrom.

Kdor se vam brez potrebnih vednostij in izkušnostij ali z nepoštenimi nagibi ali lažnjivimi sredstvi uriva, tega ne volite; ne bil bi vam v čast in ne na korist.

Kdor pohujšljivo živi in je nezanesljivega značaja, vam več obljubuje, kakor mu je mogoče storiti, tega ne volite; kmalu bi se kesali take volitve.

Ako ste pa našli moža, ki zvesto drži s Kristusom in sv. cerkvijo njegovo, cesarja in domovino odkritosrčno ljubi, za blagor dežele in soobčanov svojih brez razločka národnosti skrbi bistrim očesom in iskrenim srcem, odlikuje se s potrebnimi vednostmi in izkušnostmi in se je mogoče že tudi uspešno izkazal v javnem življenju, tega volite složno in izvršili bodete, veliko, dobro delo pred Bogom in pred ljudmi!

Da bi se takó zgodilo, zato bomo vsi stanovitno in goreče molili; sv. Duh pa, ki je duh ljubezni, mirú in močí, podeli naj vam v to luč svojo — in vrlo mišljenje. Amen.“

Govor slovenskega poslanca dr. Gregorca

v državnem zboru dné 17. aprila 1890.

(Po stenografičnem zapisniku.)

„Visoka zbornica! Sedanja vlada se drži že več ko deset let, čeravno ima hude nasprotnike. Nasprotniki so ravno mislili za najhujše orožje prijeti in državni zbor zapustiti. Pa zgodilo se je nekaj nepričakovanega: vlada je stopila med prepirajoče in posrečilo se je njej, da jih je nagnila k spravi. Zdaj je bil ves položaj spremenjen, tako imenovane fakijske opozicije ni več, ona je postala za vladanje sposobna.

Gospod ministerski predsednik ima zdaj dvojno železo v ognju, on ima dve večini na razpolaganje. To pride vse od češko-nemške sprave. O tej spravi se različno misli, tako pri Nemcih, kakor pri Slovanih. Jaz o tej spravi ne bom sodil, kaj ima dobrega in pomanjkljivega; pa oprl se bom na to spravo in poudaril neko stran te sprave, ki je zelo imenitna za vse avstrijske Slované.

Iz te sprave se namreč vidi, da se Nemci in Slovani v Avstriji zamorejo porazumeti, ako le hočejo. Drugič se vidi, da vlada lahko z uspehom posreduje med prepirajočimi se národi, ako le hoče. Tretjič se vidi, da vlada, Nemci in Slavani najdejo pravo pot do sprave, ako le hočejo.

Ta pot je, da se dogovoré o tistih zadevah, zavolj kterih so v prepiru, in da jih poravnajo na podlagi enakopravnosti, ki je lepo in jasno utemeljena v čl. 19. državnih osnovnih postav. Res je slovanska večina na Češkem pri tej spravi mnogo odjenjala in žrtvovala, pa tudi nemška manjšina je pritrdila načelu, da ne sme národ čez národ gospodariti in vladati, da morajo imeti vsi národi enake pravice, če so tudi v manjšini. Nem-

ški liberalci na Češkem so se na enkrat spomnili svojega lastnega izdelka, namreč državnih temeljnih postav, in pri teh so iskali brambe za svojo nemško narodnost in svoj jezik.

Jaz sem to že pred tremi leti dné 3. maja 1887 tukaj prerokoval, pa nekteri na poseben način konservativni zastopniki deželne samouprave so se mi smijali in me imenovali osamljenega vrabca na strehi. Pa že v treh letih se bo pokazalo, da sem prav imel, in ravno na Češkem pride čl. 19. v veljavo, da večina kakega političnega zbora v narodnih zadevah ne bo mogla več sklepati tudi za manjšino. Manjšina je zavarovana zoper vsako nasilstvo; ni se jej bati za svojo narodnost in lahko svoje moči porabi za duševni in gospodarski napredek. Le na tej podlagi se bo trajni mir med národi dosegel. (Posl. Vošnjak: Čisto resnično!) Da smo na Češkem dosegli tako spravo, to je imeniten dogodek za našo avstrijsko zgodovino. Da so se stvari tako obrnile, je tem več vredno, ker se tudi na Ogerskem kažejo slabi nasledki zatiranja Hrvatov, Srbov, Slovakov, Rusinov in Rumuncev, in ker se tudi v sosedni Nemčiji prikazujejo taka znamenja, da nobeden ne ve, kaj Evropi prinese bližnja prihodnost.

Toliko bolj se avstrijskim državnikom in poslancem mudi, da naredijo mir. Pot pa nam kaže češko-nemška sprava. Z nekterimi potrebnimi spremembami naj se ta sprava prenese tudi na druge dežele z mešanim prebivalstvom (Čujte, čujte! prav res je! na desni), in potem bo mir. (Posl. Vošnjak: Tudi na Koroškem!)

Kdor je dosleden, resničen in pravičen, bo lahko sprevidel, da nekaj tacega, kar se je zgodilo na Češkem, se mora zgoditi tudi v Šleziji, na Moravskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem (Dobro-klici na desni). Kajti vse tiste pritožbe, ki so spravo na Češkem potrebno storile, se nahajajo tudi v teh deželah, le še v večji meri (Prav res! na desni).

Da to dokažem, hočem govoriti le o južno-slovanskih deželah. Nemška manjšina na Češkem je imela svoje nemško vseučilišče, svoje nemške srednje šole, svoje nemške učiteljske pripravnice, svoje nemške ljudske šole. In vendar je tožila, da se jej krivica godi, in ni mirovala, dokler jej niso privolili, kar je tirjala po čl. 19. Tako je bilo na Češkem. Če pa pogledamo na jugoslovanske avstrijske dežele, se bomo prepričali, da zatiranje Nemcev na Češkem še senca ni bila od tega, kar krivice morajo trpeti južni Slovani že več let (Prav res! na desni). Če potegnemo črto od Beljaka na Celovec, Velikovec Spielfeld in Radgono, to je nemška meja, skor vse ljudstvo na jugu od te črte noter do Črnegore je slovansko, namreč slovensko, hrvaško in srbsko. Ti Jugoslovani nima nobene visoke šole, kajti Zagrebška velja za inostransko (tujezemsko). Na visokih šolah v Gradcu so odpravili toliko potrebne slovenske nauke o pravoslovju (kjer se učijo sodniki in odvetniki). Hrvaške srednje šole so samo v Dalmaciji; hrvaška večina v Istri pa nema nobene srednje šole. Latinske šole v Novem mestu so deloma slovenske, na Ljubljanskih pa imamo slovenske paralelke. Nasprotno pa mi štajerski Slovenci v desetih letih, odkar se dela sprava med národi, nismo več dosegli, ko en sam slovensk paralelni razred v Mariboru (Čujte!

na desni), koroški Slovenci pa še toliko niso dobili. V Gorici in Trstu se nahajajo pač nemške srednje šole, slovenskih pa ni. Učiteljske pripravnice so v Dalmaciji, v Kopru, Gorici in deloma tudi v Ljubljani. Toda 400.000 štajerskih in 130.000 koroških Slovencev, tedaj več ko pol milijona ljudi, nema nobene slovenske učiteljske pripravnice (Čujte! na desni), Nemci v teh krajih pa jih imajo pet ali šest. Slovenske ljudske šole v južni Štajerski in južni Koroški še ne zaslužijo tega imena, one niso uravnane po potrebah ljudstva, ampak po željah ponemčevalcev, naših nasprotnikov.

Hrvaška večina v Istri je še le lani zamogla poslati svojega zastopnika v deželni odbor, mi štajerski in koroški Slovenci pa nemamo nobenega svojih mož ne v deželnih odborih, ne v deželnih šolskih svetih. Tukaj gospodarijo nemški liberalci po svoji volji. Člen 19. drž. osn. postav ti gospodje nočejo prav nič poznati.

V teh dveh deželah nemamo navadnih, malenkostnih narodnih preprirov, ampak tukaj je národní boj v živem plamenu; tukaj prepira ne neti malenkostna nevoščljivost in svojeglavnost, ampak dela se po dobro premišljenem načrtu (planu), da bi se Slovenci potlačili, zatrli in iztrebili. V novjšem času se je ta boj prenesel tudi na gospodarsko polje, kajti v Gradcu se je ustanovilo društvo „Südmark“, ki hoče pokupiti zadolžene slovenske kmetije in na njih naseliti Nemce. To je kaljenje deželnega miru v najhujši obliki.

Z obžalovanjem pa moram povedati, da ta národní boj poojstrujejo celo državni in deželni uradniki. Tako je koroški deželni predsednik slovenskega rodoljuba in deželnega poslanca gosp. Einspielerja postavil pod policijsko nadzorstvo. (Čujte, čujte! na desni.) To vendar ni dostojno postopanje. Če predsednik ne zaupa zvestobi tega slovensko-koroškega poslanca, saj ima državnega pravdnika. Naj ga postavi pred sodnijo, da bo g. Einspieler vsaj priložnost dobil, da se opraviči. Še na Kranjskem in v Ljutomeru na Štajerskem so okrajni glavarji, ki županom za to sitnosti napravljajo, če tisti tirjajo slovenskih odgovorov na slovenske uloge. Ljutomerski okr. glavar se je tako spozabil, da je nekega duhovnika v svoj urad poklical in ga tam v eno izbo zaprl, ga zmirjal in obsodil na 20 gld. globe. Ko duhovnik ni hotel plačati, rekel mu je, naj se pritoži do namestništva. Duhovnik se je tudi tega branil, in potem je okr. glavar uložil pritožbo zoper samega sebe in duhovniku pozneje naznanil, da je bila pritožba zavržena. Zakaj pa se je vse to zgodilo? Ker je duhovnik nekemu županu razložil čl. 19. državnih osnovnih postav.

Laška večina v isterskem deželnem zboru je ovrgla volitev poslanca Mandiča, čeravno je bil enoglasno izvoljen in se zoper volitev ni nihče pritožil. (Čujte, čujte! na desni.) Samo zato so njegovo volitev ovrgli, ker je Mandič Hrvat po rojstvu in mišljenju. (Tako je na desni.) Take reči se godijo v avstrijskih jugoslovanskih deželah; ukljub državnim osnovnim postavam ne najde naša narodnost in naš jezik nobenega varstva, nobene brambe. Mi trpimo nasilstvo in krivice, kakoršnih Nemci na Češkem pod češko večino niso nikdar trpeli. Vendar je vlada za potrebno spoznala, da ozdravi razmere na Češkem; jaz bi želel, naj tudi v južnih

deželah ravno to stori. To tirja pravica, národní mir in državna korist. (Konec sledi.)

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Slovenci! Zakurite na večer 4. julija v čast slovanskim apostolom sv. Cirilu in Metodu po vseh slovenskih gorah in planinah prav mnogo kresov.

Iz Celovca. Prvi shod našega političnega društva se je dné 8. t. m. pri Podstražišniku vršil v najlepšem redu. Shod se je sklical na tla, ki jih že skozi stoletja gloda zob ponemčevanja, dobre pol ure od Celovca. Zato se mora še lep uspeh imenovati, da se je zbralo nad sto slovenskih posestnikov iz občin Vetrinje, Glinje, Borovlje, Žihpolje, Kotmara ves, Hodiše, Žrelec, Št. Jur in Št. Martin, pa tudi nekteri iz spodnjega Roža in drugih krajev. Vreme je bilo jako ugodno. Točno ob treh se je pripeljal od slav. okr. glavarstva poslani c. k. komisar. Ob pol štirih se je pričelo zborovanje, katero je spretno vodil g. podpredsednik V. Legat. Najprej je pozdravil došlece in jih v krepkih besedah opominjal, naj pri volitvah trdno stojijo in naj se oklenejo našega političnega društva, ki hoče za koroške kmete slovenskega rodu po očetovsko skrbeti. Sklenil je z živio-klicem na svitlega cesarja, ktere so vsi navzoči stojé in burno ponavljali. Potem je g. Haderlap govoril o volitvah in razlagal načela slovensko-konservativne stranke ter kritikoval dejanja liberalcev v občé in v koroškem deželnem zboru posebej. Ko je prišel na stavbe pri Dravi, ugovarjal je g. komisar, da to ne spada k stvari. Govornik je pa zatrdil, da je popolnoma pri stvari, ker je uravnava Drave deželna zadeva, ki spada v delokrog deželnega zbora. Nekteri posestniki so klicali: „Saj moramo mi plačevati!“ Na to je govornik svoj govor dokončal. Predstavila sta se potem naša kandidata g. M. Štih p. d. Šlemic, župan v Št. Janžu, in g. Tomo Koban p. d. Šmon, posestnik v Št. Kandolfu. Oba sta se izrekla, da hočeta, ako bi bila izvoljena, delovati po geslu: „za vero, domovino in cesarja“. Najizvrstnejši pa je bil govor g. živinozdravnika Fr. Dulárja iz Beljaka, ki je čez jedno uro jako domače in lahko umljivo govoril o živinoreji, o živinskih boleznih in o domačih zdravilih proti njim. Zelo obžalovati je, da je ta gospod našo deželo ravno te dni zapustil in se podal v Bosno, ker mu Beljaški politični zrak ne ugaja. Bil je tam namreč mestni živinozdravnik in prestajati je imel od svojih političnih nasprotnikov mnogo neprijetnosti. Po končanem zborovanju smo se podali spet na lepi, senčnati vrt. Slišala se je še marsiktera mična napitnica, vmes so peli pevci iz Žihpolj in Kotmare vesi, na bližnjem griču pa so topiči veselo pokali. Tam je vrh košate lipe plapolala cesarska zastava, na vrtu pa koroška in slovenska. Zvečer je g. krčmar ves vrt lepo razsvetil z lampijoni. Sploh je bila postrežba prav dobra, in ker je tudi kraj jako prijeten, homo morda še večkrat tam kako domačo veselico napravili.

Iz Celovca. (V 3. odborovi seji kato-liško-političnega in gospodarskega društva) se je sklenilo, napraviti dva shoda v Veli-

kovški okolici in enega na Zili. (Glej naznanila na prvi strani.) V Libučah, Prevaljah in Beljaški okolici pa se bodo naprosili tamošnji rodoljubi, da napravljajo volilne shode, kar jim je med volitvami po postavi dovoljeno, in naše društvo jim bode šlo pri tej priliki na roko bodi si na kateri koli način. — V istej seji razpravljalo se je tudi o posojilnicah in rešilo več drugih važnih zadev. Od rodoljubov došli dopisi gledé volilnega gibanja vsprejeli so se z zadovoljstvom na znanje. Da se je g. podpredsednik po dr. Hrašovcu pritožil zoper odlok Celovškega magistrata, to odbor popolnoma odobruje.

Iz Celovca. (Slika Vodnikova.) Te dni smo občudovali krasno sliko Vodnikovo, ki jo prodaja Zagrebški bukvar S. Kočonda. Taka slika je najlepši kras za izbo. Ob enem pa kažemo z njo svoje domoljubje in hvaležnost proti prvemu slovenskemu pesniku. Zato priporočamo to sliko najtopleje. Velja z zlatim okvirom 23 gld., ako se precej plača, in 25 gld. na mesečne obroke po 5 gld.

Iz Kotmare vesi. (Naše cerkveno bandero.) Lep sad rodoljubne požrtvovalnosti more se imenovati dragoceno novo bandero, katero stoji sedaj v naši farni cerkvi v Kotmari vesi. To bandero je pravi cerkveni kinč. Narejeno je iz finega damasta in obšivano z obilnimi zlatimi franžami; ob kraju in ob konceh pa ima osem težkih zlatih trapecev. Vrh žrda blišči se bogato pozlačen križ, na vsaki strani pa nosi dve krasno slikani podobi: sv. Device Marije brez madeža spočete in slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, ter je delo izključno slovanskih rok. Plahto s podobami z opravo vred izdelala je „Akademija krščanska“ v Pragi; — krasno in umetno izdelan križ pa je izgotovil pasar g. Henrik Zadnikar v Ljubljani. Radovoljni doneski k napravi tega bandera pobirali so se pri zavednih Slovencih v Kotmari vesi in v okolici, posebno zdatna podpora pa nam je došla od preblagih rodoljubov v Celoveu in od drugod, ki so pripomogli, da imamo ravno pri nas tako lepo cerkveno zastavo, ki je prva na Koroškem oskrbljena s podobami slavnih svetnikov sv. apostolov slovanskih. Kako veličastno lepo je bilo na praznik presvetega Rešnjega telesa, ko se je neslo bandero prvič na spredov javnega počastenja najsvetejšega zakramenta. Že za rano v jutru prišli so iz Celovca nekteri slovenski rodoljubi, da se udeležijo svetega opravila in da vidijo vspeh svojega truda. Kakor pa da bi bandero ne bilo samo po sebi že dosti lepo, nakiti ga še gospa Legat-ova z lepim, po njej darovanim, v Ljubljani naročenim in iz samih suhih cvetlic umetno spletenim vencem, kakoršne nahajamo največ na banderih po Kranjskem, ter dragocenimi trobojnimi trakovi. Za tem, ko je prejelo novo bandero pred bogoslužnim opravilom še cerkveni blagoslov, dvignejo ga brhki slovenski fantje ter ga ponesejo med ljudstvo, za vero in národ vneto; v miložarnem solncu pa se prvi pot zalesketajo zlatošivani napisi: „Sveta Marija Devica, bodi nam pomočnica!“ in „Sveta Ciril in Metod, prosita Boga za nas!“ Po dokončanem spredovu so prečast. gosp. župnik lepo opisali namen in pomen cerkvenih zastav, nam razjasnili slike, ki se nahajajo na tej zastavi in se zahvaljevali vsem, ki so k njenej napravi kakorsikoli bodi pripomogli. — Vsem častitim dobrotnikom pa bodi na tem mestu

izrečena tudi še prisrčna zahvala za zdatno podporo. Milo se nam je storilo, ko so nam radodarno pošiljali obile doneske rodoljubi, do katerih smo se s prošnjo obrnili in na ktera darežljiva srca se itak mnogokrat trka. Pa svesti si smejo biti trajne naše hvaležnosti. Dragoceno in krasno bandero bomo vselej visoko čislali in v imenu vseh Slovencev ga bodo naši vrli fantje nosili ter sukali v čast svete vere in v slavo domovine. Slovence v okolici in drugod pa si usojamo opozoriti na ta cerkveni prapor ter jih povabimo, da si ga ogledajo, ako jim je kdaj priložnost priti v Kotmaro ves. Dolžnost nam je pa tudi še priporočati slavni zavod „Akademije krščanske“ v Pragi in pa g. H. Zadnikarja, pasarja v Ljubljani, ki sta naša naročila jako po ceni, točno, natanjko in krasno izvršila.

Iz Štebna na Zili. (Prvi zbor naše podružnice sv. Cirila in Metoda) se je sijajno dovršil dné 8. junija. Bil je to prav lep dan za nas. Nad 200 ljudi se je zbralo in vse je bilo navdušeno za lepšo bodočnost slovenskega rodu. Počastili so nas g. okr. glavar iz Št. Mohorja kot zastopnik vlade. Tega smo se prav razveselili, da so gospod prišli, vsaj so se lahko na lastne oči prepričali, kako mirno se slovensko ljudstvo obnaša, in da mi na takih zborih ne hujskamo, kakor nasprotni časniki lažljivo pišejo. Počastili so nas nadalje g. dr. Vošnjak kot zastopnik glavne družbe, štirje duhovniki iz sosednih far in mnogo drugih rodoljubov, zlasti iz Bistrice in Zahomca. Gosp. dr. Vošnjak je imel poučen govor. Govorila sta prav dobro tudi g. župnik dr. Lutman in g. Grafenauer. Tudi naši pevci pod vodstvom g. župnika Katnika so se dobro obnesli. Videlo se je, da so Zilani še Slovenci, in da ima slovenščina tukaj še močne korenice. Naša podružnica ima zdaj črez 200 udov. Živeli!

Iz spodnjega Roža. (Slovenske šole.) Prav veselo se širi na Koroškem družba sv. Cirila in Metoda. Ustanovilo se je mnogo podružnic, priredilo se je povsodi več veselje, pri katerih se je v govorih poudarjala potreba verskega in slovenskega pouka v šoli. Pa po mojih mislih bodo Slovenci le malo dosegli, ako se shajajo le k veseliam in poslušajo govore ter jih odobrujejo; ampak delovanja je potrebno. Od poslancev, državnih in deželnih, zahtevajo Slovenci, da bi terjali njih postavne želje gledé šole. Pa pomislite sami, kaj hočejo poslanci govoriti, ako nimajo od ljudstva podpore? Podpore pa tako dolgo ne bodo dovolj imeli, dokler bodo Slovenci posebno po deželi mlačni ostali in nič ne delali, ker nasprotniki bodo jim vedno očitali, da le oni (poslanci namreč) tirjajo, ljudstvo pa ne, ker le malo je še takih občin, ktere bi odločno zahtevale slovenske šole; druge, ki bi jim morale slediti, molčijo in tako na tihem priznajo, da so s sedanjim nemškim poukom slovenskih otrok zadovoljni. Vsi slovenski národnjaki, župani in drugi, oglasite se v ogromnem številu za slovenski pouk v šoli ter tako podpirajte slovenske poslance; vsaj to od vas zahteva sam deželni šolski nadzornik g. dr. Gobanc, kateri je v deželnem zboru rekel: „Občinam se rado vstreže, če prosijo — moral bi reči tirjajo, — naj se na slovenščino več ozira jemlje; pa do zdaj se za to nobena občina še ni oglasila.“ Zastopniki občin, slišite in razumite! Ako pa deželni šolski svet postavno opira-

vičenih tirjatev za slovenski pouk ne usliši, pa pojdite do visokega ministerstva. Zatorej hajdimo na delo, ker skupnega dela nam je potreba.

Iz Žitare vesi. (Shod pri Miklavcu.) Že dolgo Podjunska dolina ni videla tako lepega dneva, ko je bil 15. junij t. l., ko je pri Miklavcu zborovalo „katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem“. Došlo je nad 300 ljudi, večidel posestnikov in volilcev iz vseh krajev Podjunske doline, med njimi lepo število duhovnikov in drugih gospodov. Za vladnega komisarja je c. k. okr. glavarstvo postavilo tovarnarja in posestnika g. Fr. Seifritza. Zborovanje je vodil predsednik društva č. g. poslanec Gregor Einspieler, ki je zborovalce srčno pozdravil, in tudi pozneje večkrat poprijel za besedo. Za njim so govorili gosp. podpredsednik Legat, gosp. tajnik Haderlap, č. g. Rous, g. Lenc in drugi; nekteri po večkrat. Preobširno bi bilo za naš list, tudi le v kratkih besedah posneti glavne misli iz teh govorov, kajti govorilo se je skoro nepretrgoma kake štiri ure. Kmetje so vse govore pazno poslušali in odšli vsi navdušeni za národno slovensko stvar. Z gromovitimi živio-klici se je sprejela napitnica na svitlega cesarja. Posebno krepke stavke raznih govornikov je občinstvo potrjevalo z burnim odobravanjem. O kakem nasprotovanju ni bilo nikjer nič čutiti. Ta shod nas je prepričal, da so Podjunčani zavedni Slovenci in katoličani. Nemškutarska ljujlika, ki jo nasprotniki že toliko let sejejo po vsej deželi, se bo pod Juno sčasoma čisto posušila. Gospoda Einspieler in Muri sta bila z navdušenjem vsprejeta kot kandidata. Bog daj srečo! Omenimo naj še vrlih slovenskih pevcev iz Apač, ki so nas ves čas in pozno v noč razveseljevali s prelepimi domačimi pesmami. Prav lepo se jim zahvaljujemo za to in jih prosimo, da nas pri enakih prilikah vedno počaste s svojo udeležbo. Živeli Apaški slovenski pevci!

Od Device Marije na Jezeru. (Zidanje nove farne cerkve.) Zidanje nove cerkve lepo napreduje; kmetje pridno vozijo pesek in opeko. Tudi apno kuhajo. Hvale vredni so tudi rudarji iz Lješ in kovači iz Prevalj. Čeravno po 12 ur na dan težko delajo za svoj kruh, pridejo vendar vsi utrujeni še za Božjo čast brezplačno kopat in pesek presejati. Le naš liberalni občinski odbor delo ovira z vednimi komisijoni in tožbami. Mi kmeti teh odbornikov nismo volili, saj še vedeli nismo, kdaj je volitev; to so kar Prevaljci na tihem med seboj naredili. Saj jih še vseh ne poznamo ne; so taki vmes, ki so danes tukaj, jutri morda že bogve kje. Po naši pameti bi morali gospodje sami za to skrbeti, da ljudstvo verno ostane, kajti verni, katoliški delavci se ne puntajo, kakor se vidi v Prevaljah; po drugih krajih, kjer so delavci že bolj brez vere, pa se godijo čudne reči, kakor se bere po časnikih. Hvala vsem, ki pri delu pomagajo! Opomnil bi rad pa še druge, ki še niso nič storili, naj pridejo tudi pomagati! Bog in Marija bota vsem obilno poplačala na unem in morda že na tem svetu.

Iz Libelič. (Liberalne laži.) Kakor pravi vaš dopis spod Uršelske gore, izmišljujejo si liberalci različne laži, da bi nevedne ljudi premotili. Tako se godi tudi pri nas. Tukaj pravijo, če bomo z duhovniki potegnili, da bo še več plačil za šolo, ker poteni bodo tukaj zidali še tretjo šolo. Vsak

pametni človek spozna, da je ta čisto bos. Vsi vemo, da so bile šole pod duhovno oblastjo boljši kup, kakor zdaj. Tudi se lažejo, če bomo duhovnike volili, da bodo naredili take postave, da ne bo mogoče prodajati ne žita, ne živine. (!) Pametni volilci se takim lažem le posmehujemo. — Eno prošnjo pa imamo do gg. duhovnikov, da bi nam z lece naznanili dan prvotne volitve. V nekterih krajih se prigodi, da občinski sluga prinese naznanilo za volitev in tirja le podpis, ne da bi povedal, za kaj se gre. V nekterih liberalnih občinah jim še reče, da ni treba k volitvi iti, ali pa, da morajo le take voliti, ki nemško znajo. Vsak pomoček jim je dober, če morejo kmeta premotiti in od volitve odvrniti; nasprotno pa znajo vse svoje ljudi dobro poiskati in na dan volitve nobenega ne menjka. Treba je tedaj, da tudi slovenska stranka napne vse svoje moči. Ne daj se nikdo premotiti; zaupaj vsak le samo pravim slovenskim rodoljubom. Zdaj se nam bodo nasprotniki hlinili in prilizovali, po volitvah nas bodo pa zopet z „dumme Windische“ od sebe odganjali. Slovenski volilci, bodite oprezni!

Iz Borovnice. (Bralno društvo.) Gospod urednik, gotovo mi radi priznate, da so dopisi iz našega kraja v Vašem cenjenem listu kaj redki. Zakaj pa? Morebiti menite, da ni tukaj nobene spretno roke, da bi Vam mogla kako stvar poročati. Pripravljal sem se dolgo časa, zato je prošim, blagovolite enkrat dopis iz našega kraja iz kmetske roke sprejeti in priobčiti. Večkrat se sliši, da društva hirajo, močno hirajo tu in tam iz neutemeljenih vzrokov. Torej oprostite, da tudi jaz pričnem nekoliko o bralnem društvu govoriti. Namen vsacega bralnega društva je širiti veselje do branja. Branje mora biti katoliško, pošteno-slovensko. Položi naj si vsak sam roko na sree, povedalo mu bode kaj je pravo. Dopisnik ne piše o stvari, kar mu ni znano, ali kar bi mu drugi povedali, ampak kar je sam doživel in skusil. Društvo bi moralo naročiti liste, ktere bi mogel vsak ud čitati in razumeti; ne smelo bi se ozirati na to, da se naroče večinoma liberalni listi ali sploh judovsko-nemški, pri tem pa listi, na ktere bi moralo društvo naročeno biti, brezozirno se opuščali. Naše društvo je naročeno na nemško-judovski „Wiener Tagblatt“, kar mi ne gre nikakor v glavo; ne vem koliko jih je, ki ga berejo in popolnoma umejo, kajti število taeih našteje se lahko na prste jedne roke, in zato bóre število tak drag list, kteri vedno napada in ruje proti Slovanom sploh.*) Vprašanje je le: se li strinja s pravili in namenom društva? Dovolj je na izbiro poštenih časnikov, kteri prinašajo razne novine iz domačih in tujih krajev, kakor tudi dovolj poučljivih dopisov, izkovanih v domačih kovačnicah. Svoji k svojim, nam bodi geslo vselej, vsikdar in povsod. Ali niso taki odnošaji največ vzrok, da se mnogim društvo primrzi in tisto začne hirati? Kdo pa je tega kriv? Pri naročanju časnikov pri našem bralnem društvu nastane največkrat prepir in razpor, kakoršen slučaj bil je tudi letošnje leto. Kaj pa da, le tisti mora imeti veliko žlico za zajemati in njegova beseda mora imeti veljavo, kteri se po mestno oblači in ima obraščeno brado. Prvaki društva godejo, za njim pa plešejo drugi vsi: kar eden iz-

med njih reče ali nasvetuje, morajo drugi potrditi. Daleč smo zašli, pomilovanja vredno! Pri občnih zborih je večkrat hud boj, a ne s cepi in tudi kri ne teče. Vpraša se: ali je treba tega? Ne! Zakaj? Pri izbiranju časnikov mora se gledati na ude sploh, da se listi ne naroče le za izvoljene, ampak po želji tudi drugih udov, da se ne dela in kaže strankarstvo, ker le po tem potu se zamore vzajemno delati, podpirati društvo, odstraniti prepire in društvu udov pridobiti. —

Iz Griž ob Savinji. (Slavnost.) Kdo bi bil mislil 24. maja 1883, ko se je pri nas blagoslavljal vogelni kamen za novo farno cerkev, da bomo čez sedem let vnovič tako blagoslavljenje imeli! Tu imamo prijazen hribček, obraščen z vinsko trto, raz ktereга je lep razgled po savinjski dolini. Imenuje se Gradišče. Naš blagi župnik v Grižah so nam svetovali, naj postavimo cerkvico na ta grič v spomin zlate maše sv. Očeta Leona XIII., štiridesetletnice cesarjeve in jubileja mil. vladike Jakoba Maksimilijana. Ljudje so ubogali in začeli darove nabirati, kamenje in les vkup voziti. Dne 25. maja so prišli č. g. M. Arzenšek blagoslovit temeljni kamen za cerkvico, ki bo posvečena Lurški Materi Božji. Bil je lep dan, topiči so veselo pokali in od vseh stranij so hiteli ljudje na prijazni holmec. Plapolale so cesarske, papeževe, in slovenske zastave. Postavljen je bil tudi slavolok z napisom „Lurška Mati Božja, prosi za nas!“ V kamen se je uložilo več svetinj in spominkov, pa tudi ustanovno pismo z ozirom na imenovane tri jubileje, na kar se je otlina s cementom zamašila. Potem je bila pridiga, sv. maša in druge cerkvene slovesnosti, vse v najlepšem redu. Vsi so rekli: „Tukaj je res lepo in prijetno!“ Kraj za cerkvico je srečno izbran.

Kaj dela politika.

V delegacijah so govorili svitli cesar in grof Kalnoky, minister zunanjih zadev. Cesar so govorili v mirnem duhu. Kalnoky je pa svaril Srbijo, ki pusti svojim časnikom tako ostro pisati proti Avstriji. Srbija je pa zvezana z Rusijo, zato je skoraj gotovo, da z Rusijo ne stojimo v posebnem prijateljstvu, sicer bi se Srbi ne upali, Avstrijo žaliti. Uznemirja nas pa še to, da je naš vojaški minister fzm. Bauer letos spet 16 milijonov več tirjal, kakor lani; v ogerski delegaciji pa je celó rekel, da bo prihodnje leto še več potreboval. Žalostni časi nas čakajo! — Svitli cesar so govorili z različnimi poslanci in dr. Riegerju so rekli, da je sprava na Češkem neobhodno potrebna. Nekemu drugemu poslancu so rekli, da tisti dolg, ki se je deželi Galiciji odpustil, ni nobeno darilo, ker je dežela imela pravico do tega, da se ta dolg odpiše. Te cesarjeve besede naj si za uho zapišejo tisti nemški liberalci, ki toliko vpijejo, da so naši poslanci Poljakom 106 milijonov podarili. Sicer pa Galicija itak nič plačati ne more, ker je silno revna. — Knezoškof Dunajevski v Krakovem postane v kratkem kardinal. — Štajerski Slovenci so za kmetske občine že postavili svoje kandidate. Ti so: za Mariborsko okolico: dr. Fr. Radej in Fr. Robič; za Celje: M. Vošnjak in dr. J. Srnec; za Ljutomer: dr. J. Dečko; za

*) Da se taki listi naročajo za slovenska društva, je sploh obžalovanja vredno. Ured.

Ptuj: dr. Fr. Jurtela; za Brežice: J. Jerman; za Slov. Gradec: dr. J. Šuc. — V Bukovini so se začeli letos tudi Rusini gibati in postavljajo svoje kandidate. Na Moravskem bo hud boj; pa volilni red je že tako narejen, da ostanejo nemški liberalci na vrhu. — Jako zopern in odljuden je volilni oklic štajerskih graščakov; oni se postavljajo čisto na nemško-národno stran in pravijo, da morajo braniti edinstvo in nemški značaj štajerske dežele ter odbijati naval (?) Slovencev. Kaj jim mi hočemo? Čudno je to: na Češkem, kjer imajo češki grajščaki večino, jim vladni in drugi listi zmirom prigovarjajo, da se ne smejo čisto s Čehi zvezati, ampak da morajo nekako v sredi stati in stranke miriti; zakaj pa štajerski in koroški grajščaki ne delajo ravno tako? Zakaj pa se tem ne dajejo podobni nauki? — Rusini v Galiciji so zelo nezadovoljni, ker jim Poljaki povsod kratijo národne pravice. Nedavno so imeli shod v Tarnopolu in so sklenili, da se pojdejo k cesarju pritožiti. — Vojaški škof je postal dr. Bělopotocki. — Brnski škof dr. Bauer je izdal lep pastirski list zaradi volitev v deželni zbor, kterega smo natisnili danes tudi v našem listu, ker je popolnoma primerno pisan tudi za naše razmere.

Predsednik francoske republike je pomislil princa Orleanskega. V Parizu so prijeli 19 ruskih nihilistov, ki strežejo ruskemu caru po življenju. Francoski socialisti (brezverski delavci) pa se nad tem jezijo in zabavljajo na Rusijo. — Lahom se zastran denarja slaba godi. V Rimu in Turinu so imeli „borzne polome“, mnogi trgovci so ustavili svoja plačila in zbežali čez morje, seveda bodo pri tem drugi na milijone zgubili. Na Laškem je trda za denar, ker ni tovarn in druge obrtnosti; pa še kar je denarja, ga morajo dati za vojaške potrebe, ker hočejo po vsej sili nekaj veljati na svetu; za to je pa denarja treba. Ukradeni Rim jim ne prinese blagoslova! — Nemški socialisti hočejo napraviti velik shod. — Odstopil je bavarski minister dr. Lutz, ker je na smrt bolan. Ta mož je katoličane zmirom stiskal, na smrtni postelji je bil pa vendar duhovnik dober. — Govori se, da plačuje Prusija vsako leto 22 milijonov mark (marka je 60 kr.) različnim listom po vseh deželah v ta namen, da pišejo v nemško-pruskem duhu; pruske naprave morajo na vso moč hvaliti; grditi pa, zasmehovati, obirati in obrekovati Francoze, Ruse in sploh vse Slovane, pa tudi Avstrijo poniževati. Ta zaklad, iz kterega se ti denarji plačujejo, se imenuje „reptilienfond“ (zaklad za kače ali dvoživke) in je ugrabljeno (po sili ukradeno) premoženje rajnega hanoveranskega kralja. S tem denarjem se pitajo mnogi časniki v Nemčiji, Avstriji, Angliji, Italiji in celo nekteri na Francoskem in Ruskem. Ti breznačajni časnikarji delajo sapo za Pruse, da jih vse hvali, in da se vse pozabi, kar so krivičnega storili.

Gospodarske stvari.

Žaganje se dá na razne načine porabiti za gnojenje polja in travnikov. Pogosto se rabi za nastiljo, zlasti pri goveji živini, in zato je kaj dobro, če se ne rabi samo, ampak če se menja s slamo. Ker žaganje posrka in obdrži gnojnico,

se živina mnogo lažje drži snažna, kmetovalec pa dobi gnoj, ki ima v sebi vse tvarine, ki pospešujejo rast rastlin, česar pa nima oni gnoj, ki ne hrani v sebi onih tvarin, kterih ima gnojnica obilno. Sicer deluje gnoj iz žaganja bolj počasi, a je toliko trpežnejši. Zlasti ga priporočajo za težko ilovnato in peščeno zemljo. Seveda se mora tudi s tem gnojem kot z vsakim drugim na gnojišču umno ravnati. Pogosto se napravlja iz žaganja kompost ali mešanec. V ta namen se pomeša s prstjo in takimi stvarmi, ki rade trohne in trohnenje pospešujejo, zlasti z ugašenim apnom. Kupi naj ne bodo preveliki ter naj se večkrat polijejo z gnojnico in od časa do časa premešajo. Ni pa svetovati žaganje sežigati in pepel za gnojenje rabiti, ker dá žaganje zelo malo pepela, ki nima posebne vrednosti.

Molža krav, ktere ženeš na semenj. Velika je neprilika, da ženó na semenj ali na razstave krave, ktere niso bile poprej pomolzene, češ, da bodo videti dobre molznice. To je hudo mučenje živali, ker mleko sili vedno bolj v vime in dela bolečine ter prav pogostoma provzroči nevarne in dolgotrajne bolezni v njem.

Za pouk in kratek čas. O družbi sv. Mohorja.

Slovinci smemo res ponosni biti na svojo družbo sv. Mohorja, ki se je razrastla v veliko in košato drevo. Ona je šola za odrasčene in je tembolj potrebna v takih krajih, kjer nam ne privošči narodnih šol. Ona priprostemu národu bistri um in blaži srce, ona mu daje pouk za časni in večni blagor. S takim zavodom se ne more ponašati noben drugi národ; — imajo sicer podobne družbe, pa udeležba je drugodi prepričala, in vsled tega zaostajajo tudi uspehi. Zato se ne more prehvaliti vrla slovenska duhovščina, ki s toliko marljivostjo ude nabira. Pa to tudi duhovščini pastirstvo olajšuje; kajti ljudje, ki prebirajo pobožne in koristne knjige, niso razgrajaleci, ne pobijaleci, ne sleparji, ne tatovi, ne goljufi, ne divjaki in suroveži. Take je lahko voditi in učiti. Pa tudi slovenskim politikom je to v veliko pomoč, kajti težko je verjeti in redko se bo zgodilo, da bi Mohorjan, ki bukve tudi res prebira, volil z nasprotniki naše národnosti. Iz tega sledi, da bi moralo tako duhovnikom, kakor tudi posvetnim rodoljubom mnogo na tem ležeče biti, da se družba povsodi razširi, posebno v takih krajih, kjer so potujčevanju izpostavljeni. Veliko število udov nas ne sme motiti; kajti največ Mohorjanov je le v takih krajih, ki so národno že probujeni; nasprotno so pa drugi kraji sem ter tje zelo zanemarjeni, skoro bi rekel pozabljeni: le pomislimo na beneške, na ogerske Slovence, na Zagorjane v Hrvatski, ki so prav za prav tudi le bolj Slovenci, ko Hrvati! Pičlo je tudi še zmirom število Mohorjanov tik nemške meje na Štajerskem in Koroškem. Rodoljubi, ki živijo v takih krajih ali blizo njih, naj bi iz svojega žrtvovali nekaj goldinarjev, da bi mogli ljudem bukve iz začetka zastoj dati; ko se branja privadijo, bodo potem že sami plačevali tisti goldinar.

Pretekli teden sem bil v Celovcu in sem zvedel, da je družba kupila neko hišo s precejšnjim

prostorom, za novo zidanje povsem pripravnim, za 24.400 gld., ker je stara družbina hiša pretesna in ni kraja za vse potrebne stroje. To je prav; morda bo potem mogoče, nekaj hitreje tiskati in razpošiljati, kar je splošna želja po Slovenskem. Toda gospodje odborniki so mi tožili, da so v nekaki denarni zadregi. Kajti denar od letnikov se za take reči ne sme rabiti, ampak le rezervni fond, ki se nabira iz plačil dosmrtnih udov in pa iz postranskega zaslužka tiskarne. Ta zaslužek pa ni preobilan, v prihodnje se zna še nekoliko skrčiti, ako bodo nemški konservativci svojo tiskarno napravili. Tedaj bi se dalo družbi le s tem pomagati, ko bi pristopilo veliko število dosmrtnih udov. Kdor je še mlad in zdrav, prav pametno stori, ako plača enkrat za vselej 15 gld. Če pa vsako leto sproti plača, bo plačal nemara 20, 30, 40 ali še več rajniš do konca svojega življenja; vrhu tega ima pa eno skrb menj: dostikrat se kdo kako leto zapisati pozabi, potem je pa žalosten in nevoljen, če bukev ne dobi. Dosmrtni udi so pa tako že zapisani, ni se jim treba vsako leto posebej zapisati; le oglasiti se jim je potreba in knjige prejmejo brez zadržka. Družba sv. Mohorja ima po Slovenskem mnogo prijateljev. Morda ta moj spis pripomore, da jej pomagajo pri nakupu nove hiše s tem, da se jih mnogo zapiše za dosmrtno ude; saj kdor je še trden, ne bo imel pri tem nič zgube, ker mu v bodoče ne bo treba nič plačevati. Naj bi pa Bog družbi poslal tudi dobrotnika, kakoršen je bil rajni prof. Debelak, ki jej je volil lepo svoto svojega premoženja. Premožni domoljubi naj bi se sploh pri svojih volilih bolj pogosto spominjali narodnih zavodov ter tako koristili ne samo svoji ožji zlahti, ampak tudi celemu narodu, ki je tudi nekaka daljna zlahta. Med prve in najkoristnejše narodne zavode pa je gotovo v prvi vrsti šteti našo slavno družbo sv. Mohorja. Toraj: vivat, floreat, crescat naša družba sv. Mohorja!

Mohorjan.

Smešničar.

Upnik: „Kedar Vas tirjam, vselej pravite, da nimate denarja. Za to pa imate denar, da tukaj v krčmi piško jeste!“

Dolžnik: „Saj ne veste, če jo bom plačal.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Svitli cesar so potrdili koroško cestno postavo. — Celovski magistrat je poslal odboru našega političnega društva odlok, v katerem prepoveduje slovenske dopise našega društva do njega, naslanjajoč se na to, da je uradni jezik Celovškega magistrata nemški. Gledé na to, da je Celovec glavno mesto dvojezične dežele, in da v mestu samem veliko število Slovencev prebiva, ki imajo pravico do ravnopravnosti, izročil je gosp. podpredsednik celo stvar gosp. odvetniku dr. Hrašovcu v Celju, da napravi priziv, kateri se je pretekle dni mestnemu magistratu tudi že izročil. — Nove slovenske posojilnice se snujejo v Velikovcu, v Sinči vesi in v Tinjah. Ne udajmo se! — V Št. Jakobu pri Celovcu zgoreli ste dve hiši in dva skednja. — V kratkem se menda snidejo

v Celovcu odposlanci iz raznih dežel, ki se bodo posvetovali o železnici iz Divače v Loko in dalje iz Kranja skozi Ljubelj v Celovec. Gradčani pa tej železnici nasprotujejo in menda tudi južna železnica. Podjunčani pa pravijo, da bi bila veliko cenejša železnica čez Jezersko in Kokro, ker tam bi ne bilo treba tunela, torej bi bili stroški za polovico manjši. — Stari papirnati goldinarji od 1. januarja 1882 izgubijo s koncem tega meseca svojo veljavo. — Gosp. deželni predsednik baron Schmidt-Zabiérow je bil nedavno v Št. Jakobu, kjer je obiskal šolo in se osebno sam prepričal, da se slovenščina v šoli preveč zanemarja. Ukazal je učitelju, naj se bolj ozira na slovenščino, in blagovoli obljubiti, da se bodo dali potrebni ukazi, da se uvede več slovenskega pouka. Nas ta obljuba veseli in upamo, da bo g. predsednik sam na to pazil, da se bo tudi resnično izvršila in potem ves čas spoštovala. — Državna železnica je znižala voznino. Pri navadnih vlakih se bo plačalo v tretjem razredu za daljavo do 10 kilometrov 10 kr., do 20 kilometrov 20 kr. in tako naprej za vsakih 10 kilometrov 10 kr. več; v drugem razredu dvakrat, v prvem pa trikrat toliko. Pri brzovlakih ali nagličih je do 10 kilometrov 15 kr., do 20 kilometrov 30 kr. itd. v tretjem razredu, v drugem dvakrat, v tretjem trikrat toliko. Karte za „naprej in nazaj“ (Tour- und Retour) se ne bodo več prodajale. Otroci spod dveh let se vozijo zastonj; otroci do deset let, potem šolarji in delavci, ki pokažejo izkaznico od mojstra in župana, pa za polovico cene.

Na Kranjskem. Strela je užgala pri Jenku blizu Smednika. — Gosp. Gorup je podaril stradaljočim Postojnskega okraja 500 gld. — V Gočah pri Vipavi so tatovi ukradli monštranco. — V Ljubljani je 14leten fant življenje rešil otroku, ki je padel v Ljubljani. — Gledišče bodo Ljubljanci zidali v Latermanovem drevoredu, vodomet bo pa na cesarja Jožefa trgu. — Slovenska poljedelska šola v Novem mestu je štela lani 22 učencev in 6 učiteljev. Na tej šoli se kmečki sinovi vsega naučijo, kar je treba vedeti dobremu gospodarju, zato jo živo priporočamo. Šola se dovrši v dveh letih.

Na Štajerskem. Dva posestnika sta pogorela v Mlačah pri Poličanah. — Tamburaše imajo tudi že v Ljutomeru. Dobro! — V Vitanju so ustanovili posojilnico. — V Teharjih pri Celju je bila neka ženska trikrat pokopana. Vprvič so jo odkopali, ker je bil zdravnik sumničen, da je ni prav zdravil; ker pa komisija ni prišla tistočasno, so jo spet zakopali. Ko je komisija slednjič prišla, so jo spet odkopali in potem v tretjič pokopali. Umrla je reva za porodom. Zdravnika so spoznali nedolžnega. — V Mariboru je hotelo ubežati sedem jetnikov, pa so jih še o pravem času zapazili — Toča je pobila v Št. Lenartu pri Mariboru. — Pri Jurci v Ptujem se je vnel bencin; 13 ljudij je bilo ranjenih, od teh so 4 umrli. — Pošto v Ljutomeru je prevzel g. Mavrič. — Pri Slov. Bistrici je viničar Jelen zaklal svojega tovariša Strmška. — Pošto so dobili v Podplatu pri Poličanah. — Pri Slivnici je vojak iz vagona padel in se ubil. — Nedavno umrlj kaplan Tikvič je volil družbi sv. Cirila in Metoda 100 gld.

Na Primorskem. Pogorelecem v Ležečah so svitli cesar podarili 400 gld. — Tržaški Slovenci

so napravili ovacijo svojemu poslancu Nabergoju z glasnimi živio-klici, ko je stopil v mestno hišo. Lahe to močno jezi. — Velika procesija je šla letos na sv. Goro pri Mislinju. Bilo je na tisoče ljudi. — Okoli sv. Gore in Tolmina so stekli psi ogrižli več ljudi. — Hišna preiskava je bila pri uredništvu lista „Indipendente“ v Trstu. — Pošto so okradli v Mirnem pri Gorici.

Po drugih deželah. Sviti cesar so podarili slovenskim dijakom na Dunaju 50 gld. — Na Bolgarskem je letos veliko kobilic. — Pri Oseku je strela štiri ljudi ubila. — Ropar je napadel Ano Šašek z Dolenjskega, ki je dobila pri cesarju 20 gld., ter jej vzela, kar je še imela, namreč 15 gld. To se je zgodilo v Dolenji Avstriji, ko je bila na potu z Dunaja. — Belo vrano je nekdo ustrelil v Pribramu na Češkem. — Pri trdnjavi Gomagoj na Tirolskem sta dva vojaka ustrelila medveda. Za Tirolsko je to že redka prikazen. — Gospa dr. Roza Kerschbaumer, ki je dobro dovršila vse šole za zdravnike, je dobila dovoljenje, da sme v Solnogradu ljudi zdraviti. Ona je rojena Rusinja in omožena z dr. Kerschbaumerjem.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Preč. g. zlatomašnik, David Pacher, dekan in župnik na Zgornji Beli, je imenovan častnim kamornikom sv. Očeta. Faro Mali Št. Vid je dobil č. g. Dom. Ritzinger, dosed. oskrbnik fare v Arijah, in glavno faro Millstatt, č. g. Fr. Hasslacher, kurat v Zgornjem Millstattu. Od patrona so presentirani č. g. Andr. Aplen za Št. Jakob; Urban Miklau za Št. Vid v Podjurski dolini in Mat. Nessler za Galicijo. Prestavljen je g. Janez Harter, mestni kaplan v Št. Vidu, za provizorja v Arije. Č. g. Ferd. Nester, provizor na Dobriču, je stopil v stalni pokoj. Fara na Žihpoljah je razpisana do 24. julija t. l.

Za po toči poškodovanim revežem Pliberške okolice darovali so: Č. g. Simon Čemer, provizor na Žihpoljah 5 gld.; č. g. Ant. Gabron, provizor v Štebnu 2 gld.

Naznanilo in vabilo.

V nedeljo dné 6. julija t. l. služila se bode ob 8. uri zjutraj v čast slovanskim apostolom sv. Cirilu in Metodu slovesna sv. maša s pridigo v cerkvi sv. Duha v Celovcu.

K prav mnogobrojni udeležbi vabi čestite ude in sploh vse Slovence iz mesta in okolice

predsedništvo Ciril-Methodove podružnice
za Celovec in okolico.

Vabilo.

V nedeljo dné 13. julija 1890 ob 3. uri popoldne priredi slovenska čitalnica v Glinjah svoj prvi redni občni zbor v gostilnici Lovro Zablačana na Trati s sledečim sporedom: 1. Pozdrav začasnega načelnika. 2. Govor o namenu čitalnice. 3. Vpisovanje udov. 4. Volitev stalnega odbora. 5. Razni nasveti. — K obilnej udeležbi vabi vse slovenske rodoljube uljudno
začasni odbor.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Celovec in okolico

bo imela dné 2. julija t. l. ob 1/2 8. uri zvečer v družbeni hiši katoliških rokodelskih pomočnikov v Celovcu

svoj letni občni zbor

po tem-le dnevnem redu:

1. Pozdrav predsednikov.
2. Poročilo tajnikovo in denarničarjevo.
3. Volitev novega odbora.
4. Volitev zastopnikov za glavno skupščino.
5. Slučajni nasveti.

Prijazno so k temu shodu povabljeni vsi domači in tuji udje in vsi tisti, ki želijo k imenovani podružnici še pristopiti.

Odbor.

Loterijske srečke od 21. junija.

Gradec	56	42	70	46	72
Dunaj	12	19	56	50	82

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:		Sladko seno . . . 2 gld. 50 kr.
pšenica po . . . 5 gld. 70 kr.	rž . . . . . 5 " — "	kislo . . . . . 1 " 80 "
ječmen . . . . . 4 " 60 "	oves . . . . . 3 " — "	slama . . . . . 1 " 40 "
hejda . . . . . 4 " 90 "	turšica . . . . . 4 " 10 "	meterski cent (100 kil).
pšeno . . . . . 7 " 20 "	proso . . . . . — " — "	Frišen špeh kl. — gld. — kr.
grah . . . . . — " — "	repica . . . . . 1 " 20 "	maslo . . . . . 1 " — "
fižol, rudeči . . . 6 " 40 "	Detaljno seme 37 do 41 gld.	mast . . . . . — " 75 "
100 kil.		Navadni voli 100—120 gld.
		pitani voli . . . 120—190 "
		junci . . . . . 60—90 "
		krave . . . . . 60—120 "
		junice . . . . . 50—80 "
		prešički . . . . . 5—15 "

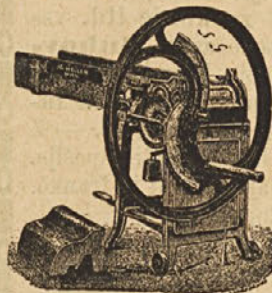
Oglasila.

Postranski zaslužek

ki vedno raste in mnogo let trpi, si lahko pridobijo spretni in zanesljivi možje (dosluženi orožniki imajo prednost), ki pridejo z ljudstvom mnogo v dotiko. Ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom: „G. S. 1890, Graz, post. rest.“

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo!

Stiskalnice in mlini za olive, vinske in sadne stiskalnice, naprave proti strupeni rosi, mlini za grozdje in sadje, } najnovejša sestava } v raznih velikostih.

Mlatilnice, čistilnice in vitala, stroji za ropkanje turšice, sejalniki, orala itd. itd.

Sušilne priprave za sadje in sočivje, avtomatično zeleno krmo,

stiskalnice za kope, Škoporeznice v največji izbiri prodaja izvrstno izgotovljene in po tovarniških cenah

Ign. Heller,

Dunaj, Praterstrasse 78.

Katalogi in vsako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

Razprodajalcem najugodnejši pogoji.

Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo.

Skladbe Gregorja Rihar-ja,

napevi za praznike celega leta, razni napevi Marijini, obhajilni, napevi za praznike svetnikov, 21 latinskih himnov za praznik sv. Rešnjega Telesa (za moški in mešani zbor), več sv. maš itd. se dobé le še pri podpisnem.

Franc Rihar, kaplan
v Podbrezji (pošta: Birkendorf bei Podnart).

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pis-
menih zavitkov itd. po najnižjih cenah.

Dva učenca

iz dežele, z dobrimi spričevali, nemškega in slo-
venskega jezika zmožna, se precej sprejmeta pri
Petru Merlinu, trgovcu v Celovcu.

Franc Sadnikar,

trgovec z železjem v Celovcu
(Burggasse šte. 7)

priporoča po najnižjih cenah grobne
križe, trpežno pozlačene, v raznih
velikostih. Raznovrstno železo,
kovane šinje za kola, podvozi,
puše za kola, žlajfe, cokle, sploh
železo razne debelosti in širo-
kosti za vsako potrebo. Lopate,
krampe, motike, sekire, capine.
Žage z najboljšega jekla. Pile
za žage, razna orodja za hišo
in rokodelce. Kovanja za okna
in vrata. Kovane in čevčnaste
žeblje. Raznovrstna kuhinjska
posoda z vlitiga in kovanega
železa. Strelavode (Blitzableiter)
v ognju pozlačene. — K seči ali
košnji in žetvi priporočam sloveče
bistriške kose in srpe ter prava

bergamaška kamenja (oslé) za brušenje taistih.

Na željo razpošiljam od križev tudi cenike
in obrise poštine prosto vsakemu, kdor se za-
nje oglasi.

Kupčijsko naznanilo.

Udano podpisani uljudno priporočam slav-
nemu p. n. občinstvu svojo

bogato zalogo

suknena, modnega in vsakdanjega dru-
zega oblačilnega blaga, vsakovrstne drob-
nine in priprave za krojače, veliko za-
logo flanelastih, posteljnih in prešivnih
(štepanih) odej, kocov za konje itd. vse
po najnižjih cenah. — Visokočastito **duhov-**
ščino opozorujem na svojo bogato zalogo
črnega toskina, peruina in blaga za ta-
larje. Postrežem pošteno in po ceni. — Z
dežele naročeno blago se brž po pošti odpošlje.
Izgledki (muštri) se pošiljajo zastoj in franko.

Z odličnim spoštovanjem

J. Tschernitz

v Dunajskih ulicah v Celovcu.

Največji izbor.

L. Mikusch,

tovarnar dežnikov in solnčnikov

v Ljubljani, Mestni trg št. 15

priporoča svojo bogato zalogo

dežnikov in solnčnikov

v kakoršnikoli velikosti in iz vsakovrst-
nega blaga, najpriprosteje in tudi naj-
elegantneje izdelane po najnižji ceni.

Prekupčevalcem so na zahtevanje
obširni ceniki franko na razpolaganje.

Najnižja cena.

Slavnemu občinstvu in čč. gg. duhovnikom pri-
poročam podpisana najuljudneje moja

gostilno „pri Teti“

v kateri točim pravo, izvrstno in nepokvarjeno Do-
lenjsko vino različnih vrst na drobno in debelo po
najnižjih cenah. — Častitim obiskovalcem moje
gostilne morem tudi vsaki čas postreči z okusno
prirejenimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Spoštovanjem

Ana Maintinger,

krčmarica v Celovcu, Fröhlicheve ulice št. 5, blizu
trgovca Merlina.

Natorna vina,

za katerih pristnost dober stoji,
prodaja

Edv. pl. Moser,

stari trg šte. 23,

v večjih ali manjših sodih, po najnižjih cenah.

Cement za zidarje

iz Črne, kjer se najboljši izdeluje, se pri meni
dobi na drobno in debelo po tovarniški (fabriški)
ceni.

Ig. Paar, trgovec v Pliberku.